

**Programmaplan
Alcoholmatiging Jeugd Noord-Kennemerland:**

**Naar een
'Nuchter Noord-Kennemerland'!**

Programmaplan Alcoholmatiging Jeugd Noord-Kennemerland:

Naar een 'Nuchter Noord-Kennemerland'!

Activiteiten in dit plan zijn mede mogelijk gemaakt
door subsidie van de provincie Noord-Holland

Schagen, april 2009

COLOFON

Samenstelling van de voorlopige stuurgroep Alcoholmatiging Jeugd Noord-Kennemerland:

Voorzitter:

W. van Veen, wethouder zorg en veiligheid gemeente Alkmaar

Projectleider/auteur:

E. Kleine Deters-Wildenberg, beleidsmedewerker gezondheidsbevordering GGD Hollands Noorden

Leden:

A. de Haan, communicatiedeskundige gemeente Heerhugowaard

J. Jansen, beleidsmedewerker openbare orde en veiligheid gemeente Heerhugowaard

A. Bakker, senior communicatieadviseur gemeente Alkmaar

H. de Vries, senior beleidsmedewerker zorg gemeente Alkmaar

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	7
2.	VISIE / THEORETISCH KADER	9
3.	PROBLEEMSTELLING / ANALYSE.....	11
4.	DOELEN	13
5.	UITVOERINGSPROGRAMMA ALCOHOLMATIGING JEUGD NOORD-KENNEMERLAND	15
5.1	Programma educatieve preventie.....	17
5.2	Programma regelgeving & handhaving	25
	5.2.1 Laagdrempelige acties (randvoorwaarden aanwezig)	25
	5.2.2 Wenselijke acties (randvoorwaarden nog niet volledig aanwezig).....	25
	5.2.3 Hoogdrempelige acties (maatschappelijke discussie over draagvlak).....	29
5.3	Programma communicatie.....	33
6.	RANDVOORWAARDEN	35
6.1	Financiering	35
6.2	Menskracht	38
7.	VERVOLGSTAPPEN	39
BIJLAGE 1	Structuur Alcoholmatiging Jeugd Noord-Kennemerland	42
BIJLAGE 2	Toelichting op 6.1 Financiering	45

1. INLEIDING

Verontrustende cijfers

De afgelopen jaren zijn veel verontrustende cijfers verschenen over het alcoholgebruik door Nederlandse jongeren. Nederlandse jongeren zijn koploper in Europa. Een kwart van de 15- en 16 jarige Nederlandse scholieren drinkt vaker dan tien keer in de maand, waarmee Nederland aan kop gaat van 35 onderzochte landen in Europa.¹

Uit een vergelijking van de gegevens uit het peilstation onderzoek 2003 met de gegevens uit 1999 bleek dat het alcoholgebruik vooral onder jonge middelbare scholieren sterk was toegenomen. Meisjes waren vaker dronken dan voorheen.²

Uit de meest recente cijfers van het peilstation onderzoek dat het Trimbos Instituut in 2007 heeft uitgevoerd, blijkt dat de stijging van het alcoholgebruik onder de jongste groep scholieren (12-14 jaar) is afgenomen. Dat is goed nieuws. Het lijkt er op dat de onrust van de afgelopen jaren over het stijgende alcoholgebruik bij deze heel jonge adolescenten zijn vruchten begint af te werpen.³

Er is echter geen daling in het alcoholgebruik bij de 15- en 16 jarigen. Dit alcoholgebruik blijft onveranderlijk hoog en daarmee zorgwekkend. Nog steeds drinken jongeren op te jonge leeftijd te vaak en te veel alcohol.³

Uit onderzoek van de GGD Hollands Noorden blijkt dat schadelijk alcoholgebruik onder jongeren ook in de regio Noord-Kennemerland een groot probleem is. Het percentage jongeren dat de afgelopen maand dronken is geweest, ligt in de regio ruim boven het landelijk gemiddelde (33% tegen 21%).⁴

Bovengenoemde cijfers vragen om voortzetting van activiteiten gericht op 10- tot 14 jarigen en om een intensivering van activiteiten gericht op 15- en 16 jarigen.

Gevolgen

De gevolgen van het drinken van alcohol op jonge leeftijd en de consequenties daarvan op latere leeftijd worden steeds duidelijker. Na de geboorte zijn de hersenen nog niet volledig ontwikkeld. De hersenen ontwikkelen zich tot gemiddeld het 24^e levensjaar. Alcohol verstoort dit proces. Delen van de hersenen die van belang zijn voor het leren blijven kleiner bij jongeren die overmatig drinken dan bij jongeren die niet tot zeer weinig drinken. Bij jongeren die regelmatig veel drinken, is het risico op alcoholverslaving op latere leeftijd groter dan bij jongeren die dat niet doen. Naast slechtere school-, studie- en werkprestaties vergroot (overmatig) alcoholgebruik op jonge leeftijd het risico op onveilig rijden, ongelukken en agressie, een black out (tijdelijke stoornis van de hersenen waardoor een herinnering uit het geheugen verdwenen blijkt te zijn) en alcoholvergiftiging met mogelijk een coma of zelfs de dood tot gevolg.⁵

Stappen die tot op heden zijn genomen

In de 'Regioparagraaf lokaal gezondheidsbeleid Noord-Kennemerland 2007-2010' adviseert de GGD Hollands Noorden de gemeenten in Noord-Kennemerland een aantal speerpunten op te nemen in het lokaal gezondheidsbeleid waaronder alcoholmatiging onder de jeugd. De gemeenten in Noord-Kennemerland hebben het advies van de GGD opgevolgd en willen gezamenlijk en met betrokken organisaties het speerpunt alcoholmatiging onder de jeugd uitwerken en hier uitvoering aan geven.

Vervolgens heeft de GGD in samenwerking met betrokken partijen de handreiking 'Mee(r)werken aan minder alcohol!' opgesteld waarin een overzicht van interventies uiteenzet op welke manieren de gemeenten kunnen werken aan alcoholmatiging onder de jeugd. Op basis van deze handreiking is voor de gemeenten in Noord-Kennemerland een eigen werkplan opgesteld waarin staat op welke manier de gemeente met de samenwerkingspartners de komende jaren gaat werken aan alcoholmatiging onder de jeugd. Naast de eigen bijdrage die de gemeenten beschikbaar hebben gesteld voor de activiteiten in de werkplannen is namens alle acht de gemeenten in Noord-Kennemerland in het kader van de Deelverordening Wet maatschappelijke ondersteuning Noord-Holland 2007 subsidie aangevraagd bij de provincie Noord-Holland voor het project Elektronische Leerweg Omgeving en het nalevingsonderzoek naar de leeftijdsgrenzen voor alcoholverkoop (Mystery Guest onderzoek). De provincie heeft deze subsidie aanvraag gehonoreerd.

In de werkplannen van de verschillende gemeenten is het voorlichtingsdeel concreet beschreven. Hoewel het belang van maatregelen op het gebied van regelgeving en handhaving destijds al werd benadrukt, kwam de uitwerking van deze maatregelen nog niet van de grond. Ook communicatie was onderbelicht. Tegelijkertijd groeide het besef dat een regionale samenwerking en bestuurlijk draagvlak noodzakelijk zijn voor een succesvolle aanpak van dit probleem. Om deze grootschalige samenwerking tot een succes te maken, is het belangrijk dat vanuit gezamenlijke doelen wordt gewerkt en duidelijk is geformuleerd welke resultaten aan deze doelen zijn gekoppeld.

Om dit te bereiken, heeft een voorlopige stuurgroep, onder leiding van de Alkmaarse wethouder Van Veen, het voortouw genomen om het voorliggende programmaplan op te stellen. Een belangrijk uitgangspunt in dit programmaplan is de integrale aanpak. Er worden drie pijlers gehanteerd die elkaar versterken: 'educatieve preventie', 'regelgeving & handhaving' en 'communicatie'.

De stuurgroep Noord-Kennemerland stemt af en werkt zo veel mogelijk samen met de regio West-Friesland. Daarnaast is bij het opstellen van het programmaplan gebruik gemaakt van de ervaringen in andere regio's in het land waar men al verder gevorderd is met alcoholmatiging onder de jeugd. Tot slot, heeft ook Stichting Alcoholpreventie (STAP), een landelijke, onafhankelijke non-profit organisatie die pleit voor een effectief alcoholbeleid van de overheid en zich inzet voor publieke bewustwording van de risico's van alcohol, veel waardevolle beleidsadviezen en voorbeelden van succesvolle maatregelen gegeven die verwerkt zijn in het programmaplan.

Stappen die wij met elkaar moeten zetten

Om de verschillende pijlers 'educatieve preventie', 'regelgeving & handhaving' en 'communicatie' regionaal uit te werken en uit te voeren, wordt voorgesteld om een structuur op te richten met drie werkgroepen, voor elke pijler één. Boven deze werkgroepen staat een projectgroep bestaande uit de voorzitters van de verschillende werkgroepen. De voorzitter van de projectgroep rapporteert naar de stuurgroep die bestaat uit burgemeesters en wethouders om zodoende bestuurlijk draagvlak te waarborgen (voor een schematische weergave van deze structuur zie bijlage 1).

Op 2 april 2009 organiseert de voorlopige stuurgroep de conferentie 'Alcohol onder de 16 jaar? Vergeet het maar!' met als doel draagvlak creëren voor het programmaplan. Na deze conferentie krijgen de genodigden de gelegenheid om te reageren op het concept programmaplan. De stuurgroep zal vervolgens eventuele reacties verwerken en een collegevoorstel opstellen waarin wordt gevraagd om het programmaplan vast te stellen en ook de benodigde capaciteit en middelen hiervoor vrij te maken. Daarbij zal wederom een beroep worden gedaan op subsidie van de provincie.

De voorlopige stuurgroep roept alle betrokkenen op de krachten te bundelen om het schadelijke alcoholgebruik door jongeren te voorkómen en terug te dringen!

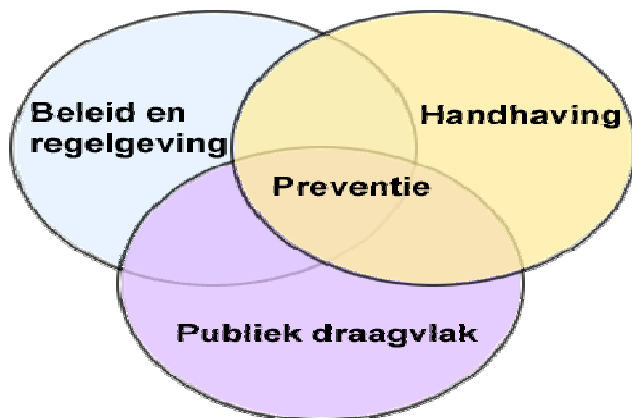
2. VISIE / THEORETISCH KADER

Het uitgaansleven is belangrijk voor jongeren. Ze willen graag een gezellige tijd hebben en nieuwe mensen leren kennen. Wij bieden jongeren graag mogelijkheden om uit te gaan, vrienden te zien en sociale contacten te leggen. Verantwoord omgaan met alcohol hoort hierbij. Wij willen dat jongeren inzien dat zij ook zonder alcohol plezier beleven tijdens het uitgaan.

De boodschap die wij willen overbrengen is: Stel het starten met alcohol drinken zo lang mogelijk uit, in ieder geval tot 16 jaar. De slogan die wij hierbij hanteren is:

'Alcohol onder de 16 jaar? Vergeet het maar!'

Wetenschappelijke studies laten zien dat een integrale benadering van de problematiek een cruciaal kenmerk is van een effectief alcoholbeleid. Dit komt terug in de theorie van Reynolds. Volgens Reynolds impliceert een effectieve aanpak dat er op drie niveaus interventies dienen te worden ontwikkeld. Hij duidt deze aan als drie beleidspijlers: regelgeving, handhaving en publiek draagvlak. Voor een visualisering van dit model zie figuur 1.

Figuur 1: Pijlers effectief alcoholbeleid (Reynolds, 2003)

De beleidsmaatregelen die in de Handleiding Lokaal Alcoholbeleid van het Ministerie van VWS worden voorgesteld, gaan eveneens uit van deze driedeling.⁶

De pijlers in het model van Reynolds en in de Handleiding Lokaal Alcoholbeleid zijn terug te vinden in het voorliggende programmaplan dat steunt op de drie pijlers: educatieve preventie, regelgeving & handhaving en communicatie.

Er is publiek draagvlak nodig voor de maatregelen die in dit programmaplan staan. Een manier om dit te krijgen, is in discussie gaan met betrokkenen. Deze discussie leidt tot bewustwording, overtuiging en handeling. Voor de ene maatregel is meer discussie en inzet nodig om draagvlak te creëren dan voor de andere. Vooral voor de maatregelen op het gebied van regelgeving & handhaving verschilt dit aanzienlijk per maatregel. Daarom zijn deze maatregelen ingedeeld in:

- laagdrempelige activiteiten, waarvoor de randvoorwaarden aanwezig zijn,
- wenselijke activiteiten, waarvoor nog niet alle randvoorwaarden aanwezig zijn en
- hoogdrempelige activiteiten, waarover maatschappelijke discussie plaatsvindt voor het draagvlak.

Een positief beeld is essentieel om de boodschap over te brengen. In plaats van het presenteren van cijfers of negatieve beelden, moeten we daarom vooral ook positieve beelden uitstralen. Anders lopen we het gevaar dat de jongeren de boodschap negatief opvatten. Daarnaast dient de boodschap aan te sluiten bij de taal van de doelgroep, de jongeren. Aangezien ouders veel invloed hebben op het drinkgedrag van hun kind(eren) worden ook de ouders nadrukkelijk betrokken.

Evenals alcoholgebruik kan ook drugsgebruik tot schade leiden bij jongeren. De aard en omvang van deze problematiek verschilt echter behoorlijk. Alcohol wordt namelijk door 85% van de jongeren gebruikt, terwijl de meeste drugs door minder dan 10% van de jongeren worden gebruikt. Een ander belangrijk verschil is dat drugs illegaal zijn (het gebruik wordt gedoogd) en alcohol is legaal. Om deze redenen wordt in het deelprogramma educatieve preventie naast alcohol aandacht besteed aan drugs.

3. PROBLEEMSTELLING / ANALYSE

Van de 15-jarige Nederlandse scholieren heeft 89% al ooit alcohol gedronken. Ruim één derde van de leerlingen van het voortgezet onderwijs heeft in de maand voorafgaand aan het peilstation onderzoek 2007 wel eens 5 glazen of meer bij één gelegenheid gedronken (het zogenaamde binge drinken).³

Schadelijk alcoholgebruik is ook in de regio Noord-Kennemerland een groot probleem. In de hoogste groepen van de basisschool wijken de leerlingen in de regio met hun alcoholgebruik nog niet af van leerlingen elders, maar wel hebben zij sterker de intentie om in de toekomst te gaan drinken: 21% denkt binnen 5 jaar alcohol te gaan drinken tegen 15% landelijk.⁷ Deze intentie maken zij ook waar. Uit het E-MOVO onderzoek, een vragenlijst over gezondheid en leefstijl die in 2005 via internet is afgenomen onder leerlingen in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs in Noord-Kennemerland, blijkt dat twee op de drie leerlingen van het voortgezet onderwijs de afgelopen vier weken alcohol heeft gedronken. Eén op de drie leerlingen is de afgelopen maand dronken geweest. In Noord-Kennemerland gebruikt maar liefst 47% van de leerlingen in klas 2 en 4 overmatig alcohol: 5 of meer glazen tijdens minimaal één gelegenheid de afgelopen vier weken. Het percentage jongeren dat de afgelopen maand dronken is geweest, ligt in de regio ruim boven het landelijk gemiddelde (33% tegen 21%).⁴

Alcoholgebruik door jongeren hangt samen met meer risicovol seksueel gedrag, een grotere kans op ongevallen en verwondingen en op agressief gedrag. Het is zeer aannemelijk dat alcohol één van de oorzaken is van dit gedrag, doordat alcohol ontremmend werkt en leidt tot een vermindering in cognitief functioneren. Ook is er een grote kans op schade aan de hersenen (leren, geheugen, aandacht). Met name bij (fors) gebruik van alcohol op jonge leeftijd. Alcohol kan dus een versturende werking hebben met verstrekkende gevolgen. Daarnaast lopen jongeren die al vroeg beginnen met drinken een groter risico om op latere leeftijd problemen te krijgen met alcohol.⁸

4. DOELEN

Algemene doelstelling is:

Het uitstellen van de start met alcoholgebruik door jongeren van 10-16 jaar.

De norm is:

Geen alcoholgebruik onder de 16 jaar.

Meer concreet worden de volgende doelstellingen nagestreefd:

- Het percentage jongeren in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs in Noord-Kennemerland dat de afgelopen vier weken alcohol heeft gedronken, is in 2009 niet toegenomen ten opzichte van 2005 (67%);
- Het percentage jongeren in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs in Noord-Kennemerland dat de afgelopen vier weken overmatig alcohol heeft gebruikt (5 of meer glazen tijdens minimaal één gelegenheid de afgelopen vier weken), is in 2009 niet verder toegenomen ten opzichte van 2005 (47%);
- De gemiddelde leeftijd waarop jongeren voor het eerst alcohol drinken, is in 2009 niet lager dan in 2005 (12 jaar);
- Meer dan driekwart van de (bereikte) ouders/verzorgers is voornemens om de norm 'geen alcohol onder de 16' te hanteren.
- In augustus/september 2010 slaagt minder dan 40% van de aankoopogingen van de mystery guests in slijterijen (een naleving van 60% t.o.v. 27% in 2008) en minder dan 60% van de aankoopogingen in supermarkten, cafetaria's, horecagelegenheden en sportkantines (een naleving van 40% t.o.v. 6-12% in 2008).

Het voorliggende programmaplan loopt tot eind 2010 en richt zich op jongeren van 10-16 jaar en hun ouders/verzorgers. Gezien de korte looptijd van dit plan is het gewenste resultaat eind 2010 stabilisatie van het alcoholgebruik: het voorkómen van een verdere toename. Recente landelijke cijfers uit het peilstation onderzoek 2007 geven een daling weer in het alcoholgebruik van jonge jongeren (12-14 jaar). Op basis van deze landelijke informatie hopen wij eind 2010 met behulp van het E-MOVO onderzoek van 2009 ook in Noord-Kennemerland een daling in het alcoholgebruik door de jeugd aan te tonen.

Eind 2010 wordt het voorliggende plan geëvalueerd en een vervolgplan gemaakt voor de volgende cyclus lokaal gezondheidsbeleid 2011 t/m 2014. De aanpak van dit probleem vereist namelijk een lange adem. In het vervolgplan zal worden ingezet op een daling van het alcoholgebruik door jongeren. Hiervoor zullen de gegevens van het E-MOVO onderzoek dat in 2013 zal worden uitgevoerd, eind 2014 worden vergeleken met de gegevens van het E-MOVO onderzoek uit 2009. Het vervolgplan 2011 t/m 2014 zal zich verbreden met de doelgroep jongeren van 16-25 jaar waarbij de algemene doelstelling kan zijn: het voorkómen van schadelijk alcoholgebruik en openbare orde problematiek.

5. UITVOERINGSPROGRAMMA ALCOHOLMATIGING JEUGD NOORD-KENNEMERLAND

Hieronder volgt een overzicht van de drie pijlers beschreven in zogenaamde (deel)programma's bestaande uit verschillende activiteiten.

(Deel)programma	Activiteiten
Educatieve preventie	<i>Basispakket activiteiten</i>
	1. Project 'Alcohol, een ander verhaal'
	2. Project Elektronische Leerweg Omgeving (ELO) 'www.rokendrinkendrugs.nl'
	3. Schoolbeleid mbt alcohol
	4. Ouderparticipatie
	5. Instructie Verantwoord Alcohol schenken (IVA)
	<i>Aanvullend pakket activiteiten</i>
	6. 'Vroegtijdige Interventie School' (VIS) project
	7. Theatervoorstelling 'Bezopen!'
	8. Frisfeesten
Regelgeving & handhaving	9. Alcohol Verkeer Cursus
	1. Betrekken problematiek alcohol en drugs bij gemeentelijk overleg jongerenoverlast
	2. Effectiever straffen via HALT
	3. Nalevingsonderzoek leeftijdsgrenzen voor alcoholverkoop
	4. Regionaal handhavingplan samen met VWA en de politie
	5. Bestuurlijke handhaving door gemeenten zelf met behulp van een horecastappenplan
	6. Implementeren KVVU en/of Convenant Veilig Uitgaan
	7. Alcoholmatiging opnemen in evenementenbeleid
	8. Onderzoek verbod op alcoholreclame in openbare ruimte
	9. Onderzoek hokken en keten
	10. Discussie (para)commerciële horeca over maatregelen tegen drankmisbruik jongeren en convenant met de (para)commerciële horeca
	11. Discussie met winkeliers over verkoop alcohol onder 16 jaar en reclame en convenant in samenwerking met de detailhandel
Communicatie	12. Discussie toelatings- en sluitingstijden horeca
	1. Opstellen en implementeren van een regionaal communicatieplan met (in elk geval) de onderdelen: <ul style="list-style-type: none"> • Communicatiemiddelen • Heldere boodschap • Handhavingcommunicatie • Free publicity • Regionale communicatie afspraken
	2. Jaarlijks een bijeenkomst over alcoholmatiging onder de jeugd in Noord-Kennemerland

5.1 Programma educatieve preventie

Doelstellingen algemeen

- Vergroten van de kennis en bewustwording van de ernst en de risico's van alcoholgebruik onder de 16 jaar bij jongeren en hun ouders.
- Beïnvloeden van de sociaal geaccepteerde norm die ook onder volwassenen leeft en die toereert dat jongeren al op jeugdige leeftijd beginnen met alcoholgebruik.

Basispakket activiteiten

Hieronder volgt een beschrijving van de basis activiteiten in het deelprogramma educatieve preventie die in de hele regio Noord-Kennemerland uitgevoerd moeten worden. Een aantal activiteiten wordt al uitgevoerd in de hele regio, bijvoorbeeld het project Elektronische Leerweg Omgeving (ELO). Andere activiteiten nog niet, zoals de Instructie Verantwoord Alcohol schenken (IVA).

Activiteit 1 Project 'Alcohol, een ander verhaal'

Alcoholvoorlichting voor leerlingen in groep 7 en/of 8 met de methode verhalend ontwerpen. De doelgroep is primair leerlingen in groep 7 en/of 8 van basisscholen en hun ouders/verzorgers en secundair leerkrachten van groep 7 en/of 8 van basisscholen (intermediairs).

In 'Alcohol, een ander verhaal' geven leerlingen een verhaal zelf vorm. Zij gaan in dit verhaal op zoek naar informatie over alcohol en vormen een mening over alcoholgebruik. In het ontwerp 'Het voorlichtingsbureau' bijvoorbeeld beginnen leerlingen zelf een bureau dat voorlichting geeft over alcohol. In een aantal stappen werken de leerlingen onder leiding van de leerkracht toe naar de feestelijke opening van 'hun' alcoholvoorlichtingsbureau, waarbij ook de ouders en een deskundige worden uitgenodigd.

Er zijn drie verschillende verhalende ontwerpen ontwikkeld. In elk ontwerp komen kennis en informatie over alcohol, een eigen standpunt bepalen, leren nee zeggen en presentatie aan ouders aan bod. De leerkracht bepaalt welk ontwerp het meest geschikt is voor zijn/haar klas.

De GGD werft basisscholen en bereidt de docententraining voor. Brijder Verslavingszorg traint de leerkrachten die het project gaan uitvoeren en ondersteunt de scholen bij de uitvoering van de ouderavond.

Gemeenten in Noord-Kennemerland subsidiëren dit project voor alle basisscholen in Noord-Kennemerland.

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
De basisscholen in Noord-Kennemerland hanteren allemaal dezelfde methode, het project 'Alcohol, een ander verhaal' om aandacht te besteden aan het onderwerp alcohol.	Centraal staan: kennis en informatie over alcohol/ mening vorming over alcohol/ versterken van een positief zelfbeeld. Leerlingen worden voorbereid op het moment dat zij voor de keuze komen te staan hoe zij met alcohol om willen gaan.	Eind 2010 heeft minimaal 50% van de 127 basisscholen in Noord-Kennemerland (= minimaal 64 scholen) het project Alcohol, een ander verhaal uitgevoerd in groep 7 en/of 8 en afgesloten met een ouderavond.

Planning docententrainingen

Najaar 2008: Heerhugowaard (2), Graft-De Rijk en Schermer (samen 1)

Voorjaar 2009: Bergen (2), Alkmaar (maximaal 4)

Najaar 2009: Castricum (1), Heiloo (1), Langedijk? (1)

Activiteit 2 Project Elektronische Leerweg Omgeving (ELO) 'www.rokendrinkendrugs.nl'

Het project 'De Gezonde School en Genotmiddelen' is een evidence based project van het Trimbos-Instituut voor het voortgezet onderwijs. Algemene doelstelling van het project is: 'De leerling is bereid en in staat de risico's van roken, alcohol en blowen in te schatten en zich verantwoordelijk te gedragen met het oog op de eigen gezondheid en die van anderen'. Het project bestaat uit 5 pijlers: lesgeven, reglementeren, signaleren, begeleiden en ouderparticipatie.

Vanaf schooljaar 2007/2008 is de nieuwe Elektronische Leerweg Omgeving (ELO) 'www.rokendrinkendrugs.nl' beschikbaar. De ELO is bedoeld voor leerlingen van de eerste en tweede klas van het voortgezet onderwijs. De leerlingen gaan met de website www.rokendrinkendrugs.nl werken. Er bestaan drie modules: één over roken, één over drinken en één over blowen. De module alcohol bestaat uit 4 lessen van 50 minuten met filmpjes, verhalen, teksten en opdrachten. De modules roken en blowen bestaan uit 3 lessen.

De GGD werft scholen en bestelt de lesmodules. Brijder Verslavingszorg traint de docenten die het project ELO gaan uitvoeren. Daarnaast kan een medewerker van Brijder Verslavingszorg komen spreken op ouderavonden op de scholen.

De GGD ondersteunt Voortgezet Onderwijs scholen bij het opstellen van schoolgezondheidsbeleid als vervolg op het E-MOVO onderzoek. Vanaf half 2010 (als vervolg op het tweede E-MOVO onderzoek in het najaar van 2009) zal de GGD hierbij aandacht besteden aan het structureel opnemen van de e-learning modules en ouderavonden over alcohol (en drugs).

Provincie Noord-Holland subsidieert dit project voor alle voortgezet onderwijs scholen in Noord-Kennemerland.

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
De voortgezet onderwijs scholen in Noord-Kennemerland hanteren allemaal dezelfde methode, de ELO 'www.rokendrinkendrugs.nl', om aandacht te besteden aan het onderwerp alcohol (en drugs).	De leerling is bereid en in staat de risico's van (roken,) alcohol (en blowen) in te schatten en zich verantwoordelijk te gedragen met het oog op de eigen gezondheid en die van anderen.	Eind 2010 heeft minimaal 75% van de 21 voortgezet onderwijs scholen in Noord-Kennemerland (= minimaal 16 scholen) de alcoholmodule van de ELO www.rokendrinkendrugs.nl uitgevoerd.

Planning docenttrainingen

Najaar 2008: PCC Heiloo, Trinitas College locatie Han Fortmann, Clusius College Heerhugowaard, CSG Jan Arentsz Mandenmakerstraat

Voorjaar 2009: Huygens College, Trinitas College locatie Johannes Bosco, Berger Scholen Gemeenschap, OSG Willem Blaue Robonsbosweg, Stedelijk Dalton College Alkmaar, Europese School Bergen, Groene Campus Alkmaar, Clusius College Castricum, PCC Alkmaar Vondelstraat, PCC Alkmaar Hoefplan

Najaar 2009: J.P. Thijsse Castricum, PCC Bergen, Adriaan Roland Holtschool Bergen

Activiteit 3 Schoolbeleid mbt alcohol

Het project 'De Gezonde School en Genotmiddelen' is een evidence based project van het Trimbos-Instituut voor het voortgezet onderwijs. Algemene doelstelling van het project is: 'De leerling is bereid en in staat de risico's van roken, alcohol en blowen in te schatten en zich verantwoordelijk te gedragen met het oog op de eigen gezondheid en die van anderen'. Het project bestaat uit 5 pijlers: lesgeven, reglementeren, signaleren, begeleiden en ouderparticipatie.

Het project ELO, activiteit 2 in het voorliggende programmaplan, voorziet in de pijlers lesgeven en ouderparticipatie. Het project Vroegtijdige Interventie School (VIS), activiteit 6, draagt bij aan signaleren en begeleiden. De pijler reglementeren is echter nog niet gedekt en minstens zo belangrijk! Hierbij kan gedacht worden aan regels ten aanzien van alcoholgebruik op schoolfeesten en excursies. Deze regels dienen opgenomen te worden in het schoolbeleid.

De GGD ondersteunt Voortgezet Onderwijs scholen bij het opstellen van schoolgezondheidsbeleid als vervolg op het E-MOVO onderzoek. Vanaf half 2010 (als vervolg op het tweede E-MOVO onderzoek in het najaar van 2009) zal de GGD hierbij speciaal aandacht besteden aan regels mbt alcohol.

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
De voortgezet onderwijs scholen in Noord-Kennemerland nemen regels mbt alcohol op in het school(gezondheids)beleid.	De pijler reglementeren draagt bij aan de algemene doelstelling: De leerling is bereid en in staat de risico's van (roken,) alcohol (en blowen) in te schatten en zich verantwoordelijk te gedragen met het oog op de eigen gezondheid en die van anderen.	Eind 2011 heeft minimaal 75% van de 21 voortgezet onderwijs scholen in Noord-Kennemerland (= minimaal 16 scholen) regels mbt alcohol opgenomen in het school(gezondheids)beleid.

Planning

Het E-MOVO onderzoek wordt in het najaar van 2009 herhaald. Vervolgens dienen de gegevens geanalyseerd te worden. Vanaf half 2010 start de GGD met de ondersteuning van de scholen bij het ontwikkelen van schoolgezondheidsbeleid waarbij regels mbt alcohol zullen worden meegenomen.

Activiteit 4 Ouderparticipatie

Ouders hebben meer invloed op het drinkgedrag van hun kind(eren) dan veel van hen denken. Uit onderzoek blijkt dat jongeren later minder drinken als ouders op tijd regels stellen.⁹ Het is belangrijk dat ouders met hun kind(eren) over alcohol praten, regels stellen en zelf het goede voorbeeld geven. Door middel van ouderparticipatie worden ouders betrokken bij het bedenken van effectieve methodes om ouders te bereiken. Dit kan op verschillende manieren. Mogelijkheid zijn: onderzoek doen onder ouders met behulp van een vragenlijst, het organiseren van groepsinterviews, het afnemen van telefonische interviews of het oprichten van een oudercomité/denktank. Ouders kunnen zelf ook een rol spelen bij het overbrengen van de informatie over de risico's van drinken op (te) jonge leeftijd. De stuurgroep Jeugd en Alcohol in West-Friesland heeft de 'Dag van het gesprek' georganiseerd waarop jongeren en hun ouders onder leiding van een gespreksleider in kleine groepjes over alcohol praat. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in het boekje 'Alcoholgebruik in West-Friesland wat vinden jongeren en hun ouders?'. Deze uitkomsten kunnen meegenomen worden in dit onderdeel ouderparticipatie.

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Ouders betrekken bij het bedenken en eventueel ook het uitvoeren van effectieve methodes om ouders te bereiken.	Een beter bereik van de ouders door het gebruik van effectievere methodes door middel van ouderparticipatie bedacht.	Eind 2010 zijn door middel van ouderparticipatie methodes bedacht om ouders op effectieve wijze te benaderen over alcoholgebruik door hun kind(eren).

Planning

Eind 2010 is ouderparticipatie gerealiseerd. De bedachte methodes worden opgenomen in het vervolgplan 2011 t/m 2014.

Activiteit 5 Instructie Verantwoord Alcohol schenken (IVA)

De wet schrijft voor dat er tijdens openingstijden van een commerciële horecagelegenheid minimaal één leidinggevende aanwezig moet zijn met de Verklaring Sociale Hygiëne. In de paracommercie moeten twee bestuurders over de Verklaring Sociale Hygiëne beschikken. Deze hoeven niet aanwezig te zijn. Op het moment dat er alcohol wordt geschonken, moet er in de paracommercie minimaal één persoon aanwezig zijn die ofwel de Verklaring Sociale Hygiëne bezit ofwel een Instructie Verantwoord Alcohol schenken (IVA) heeft gevolgd. Om het diploma van de IVA te krijgen, moet een speciale cursus gevolgd worden en een examen afgelegd zijn. Brijder Verslavingszorg kan de IVA geven aan de niet-commerciële horeca, zoals buurthuizen en sportclubs. IVA is met name voor verenigingen die wel tappen, maar geen reguliere horeca vergunning hebben.

Trimbos, NOC*NSF en de sportbonden hebben een toolkit ontwikkeld speciaal voor sportclubs met materialen ter ondersteuning van de handhaving van de leeftijdsgrenzen. Indien mogelijk bestelt Brijder extra toolkits om uit te delen tijdens de IVA.

De gemeenten die één of meer van deze instructies vergoeden, zijn: gemeente Graft-De Rijk, Heerhugowaard, Heiloo, Langedijk en Schermer. Gemeente Castricum is voornemens om de behoefte aan de IVA te peilen. Het is wenselijk dat alle gemeenten in Noord-Kennemerland de IVA structureel aanbieden.

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Het aantal barvrijwilligers vergroten dat de IVA heeft gevolgd.	De kennis van de barvrijwilligers over de effecten en risico's van alcohol en relevante wetten neemt toe. De barvrijwilligers leren hoe om te gaan met riskant alcoholgebruik door klanten en onwelkom aankoopgedrag. De barvrijwilligers leren methodieken ter reductie van het schenken van alcohol aan jongeren.	Eind 2010 zijn in alle gemeenten IVA trainingen uitgevoerd voor barvrijwilligers van plaatselijke sport- of culturele verenigingen en/of jongerencentra. De mogelijkheid om (in het verplichte bestuursreglement van verenigingen) te eisen dat minimaal 50% van de barvrijwilligers de IVA gevolgd dient te hebben, zal besproken worden in de werkgroep. Belangrijk aandachtspunt is de handhaving van deze eis!

Planning vooralsnog

2008: Graft-De Rijk (2), Heerhugowaard (1), Schermer (2)

2009: Heerhugowaard (1), Heiloo (3)

2010: Graft-De Rijk (1), Heiloo (3), Langedijk (3), Schermer (1)

2011: Heiloo (3)

Aanvullend pakket activiteiten

Hieronder volgt een beschrijving van de aanvullende activiteiten in het deelprogramma educatieve preventie. Gemeenten kunnen er voor kiezen om naast de basis activiteiten één of meer van deze aanvullende activiteiten uit te voeren in hun gemeente. Een aantal gemeenten heeft dit gedaan (zie hieronder).

Activiteit 6 'Vroegtijdige Interventie School' (VIS) project

Hoofddoel van VIS is vroegtijdig in gesprek komen met leerlingen die problemen (dreigen te) krijgen door het gebruik van genotmiddelen. Denk hierbij aan verzuim, verminderde leerprestaties en afwijkend gedrag. Het maakt niet uit in welke fase van gebruik de leerling zich bevindt. Naast de leerling probeert Brijder Verslavingszorg ook mentoren en ouders/verzorgers te bereiken met als doel vroegtijdig opsporen van problemen en effectieve begeleiding van de jongeren.

Het project VIS is een project dat kan worden samengesteld uit verschillende producten waaronder:

1. Advies, Begeleiding en Consultatie (ABC)
2. Deskundigheidsbevordering
3. Kortdurende behandeling

Gedurende 40 schoolweken staat een preventiewerker van Brijder 2 uur per week ter beschikking van de school. De manier waarop VIS wordt ingevuld, bepaalt de school in overleg met Brijder. Dit kan variëren van themaweken tot deskundigheidsbevordering.

Gemeente Alkmaar subsidieert VIS voor Horizon Alkmaar, gemeente Heerhugowaard subsidieert VIS voor Horizon Heerhugowaard, Stichting Basement Heerhugowaard subsidieert VIS voor de voortgezet onderwijs scholen in Heerhugowaard en gemeente Heiloo subsidieert VIS voor de voortgezet onderwijs school in Heiloo.

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Een preventiewerker van Brijder springt in op signalen en vragen van leerlingen, ouders en/of leerkrachten (al dan niet opgeroepen door de invoering van het project ELO) door 80 'VIS' uren 'op maat' in te vullen op de school.	Vroegtijdig opsporen van problemen bij jongeren door het gebruik van genotmiddelen en effectieve begeleiding van deze jongeren, hun ouders en leerkracht(en).	Eind 2010 zijn alle deelnemende scholen 80 'VIS' uren 'op maat' ondersteund door een preventiewerker van Brijder.

Planning

Op de voortgezet onderwijs scholen in Heerhugowaard en Heiloo gelijktijdig met de invoering van het project ELO.

Op Horizon Alkmaar en Heerhugowaard in 2009.

Activiteit 7 Theatervoorstelling 'Bezopen!'

In de theatervoorstelling 'Bezopen!' van theater A la Carte wordt in korte scènes onder andere ingegaan op groepsdruk, agressie en het verleggen van (seksuele) grenzen onder invloed van alcohol. Tussen de scènes door gaan de acteurs met de jongeren in gesprek over alcohol. Waarom drink je wel of niet? Wat gebeurt er met je als je (te veel) drinkt? Wat kunnen de gevolgen zijn? En hoe zou jij reageren op een situatie die je net op het toneel hebt gezien?

'Bezopen!' duurt ca. 75 minuten. De voorstelling is geschikt voor leerlingen vanaf 12 jaar en groepen tot maximaal 150 leerlingen. Het wordt op locatie uitgevoerd.

Stichting Basement Heerhugowaard subsidieert de theatervoorstelling 'Bezopen!' voor alle vier de voortgezet onderwijs scholen in Heerhugowaard. Ook gemeente Castricum subsidieert in 2009 een theatervoorstelling voor alle voortgezet onderwijs scholen in Castricum.

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Vormt een ludieke opening of afsluiting van een project (ELO en VIS) over alcohol.	Deze interactieve theatervoorstelling zet jongeren aan het denken over alcoholgebruik en brengt discussie over dit onderwerp op gang.	Eind 2009 hebben alle tweede klassers van de vier voortgezet onderwijs scholen in Heerhugowaard de voorstelling 'Bezopen!' bijgewoond.

Planning

Trinitas College locatie Han Fortmann 20 november 2008

Clusius College Heerhugowaard 28 november 2008

Huygens College 17 december 2008

Trinitas College locatie Johannes Bosco 16 april 2009

Activiteit 8 Frisfeesten

In Amsterdam wordt reeds enige tijd succes geboekt met het organiseren van Frisfeesten voor jeugdigen in de clubs en horeca, waarbij geen alcohol geschonken wordt. De Frisfeesten kunnen gecombineerd worden met voorlichting ter plekke en dragen een positieve boodschap uit. In Heerhugowaard vinden deze Frisfeesten reeds plaats in de Waerdse Tempel. Vanaf 2010 gaan gemeenten in Noord-Kennemerland actief deze Frisfeesten in de horeca bemoedigen. Gemeenten kunnen hiervoor aanjaagsubsidies geven.

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Gemeenten gaan Frisfeesten in de horeca actief bemoedigen.	De horeca is bereid Frisfeesten te organiseren.	Vanaf 2010 vinden er in meerdere gemeenten in Noord-Kennemerland Frisfeesten plaats in de reguliere horeca.

Planning

2009: Initiatief vanuit gemeenten voor overleg met horeca over organiseren Frisfeesten en eventueel subsidies.

Vanaf 2010: Horeca organiseert regelmatig Frisfeesten.

Activiteit 9 Alcohol en Verkeer Cursus (AVC)

De AVC beoogt het besef omtrent de gevaren van alcohol en verkeer bij de beginnend bestuurder aan te leren. Na de kennisoverdracht (feiten over alcohol, de werking op het lichaam en de effecten daarvan in het verkeer), wordt door film en discussie de onmogelijkheid van de combinatie aangetoond. Brijder Verslavingszorg verzorgt deze 2 uur durende cursus bij een plaatselijke verkeersschool die over een theorielokaal beschikt. De cursisten krijgen van de gemeente geheel of gedeeltelijk de kosten van de leges van het rijbewijs vergoed. De gemeente zorgt voor berichtgeving in de plaatselijke huis-aan-huis bladen. Informatie en het inschrijfformulier staan op de website van de gemeente, de verkeersschool en Brijder Verslavingszorg.

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Binnen alle gemeenten wordt op identieke wijze de aandacht gevestigd op de gevaarlijke combinatie alcohol en verkeer.	De beginnende bestuurder is op de hoogte van de effecten van alcoholgebruik in het verkeer en de sancties bij overtreding van de Wegenverkeerswetgeving.	Vanaf 2010 vinden er in meerdere gemeenten in Noord-Kennemerland AVC plaats.

Planning

De AVC vindt al plaats in Stede Broec en Koggenland en wordt waarschijnlijk uitgebreid naar de andere gemeenten in West-Friesland. De planning voor gemeenten in Noord-Kennemerland is afhankelijk van de belangstelling van gemeenten.

5.2 Programma regelgeving & handhaving

Doelstellingen algemeen

Beperken van de beschikbaarheid van alcohol door:

- Opstellen/aanscherpen van lokale wet- en regelgeving.
- Intensivering van de handhaving van de landelijke en lokale wet- en regelgeving: verbetering van de naleving van leeftijdsgrenzen voor de verstrekking van alcohol.

5.2.1 Laagdrempelige acties (randvoorwaarden aanwezig)

Activiteit 1 Betrekken problematiek alcohol en drugs bij gemeentelijk overleg jongerenoverlast		
Bij het overleg tussen gemeente en partners over de aanpak van jongerenoverlast continu betrekken van de problematiek van alcohol en drugs. Vanuit dit overleg met concrete voorstellen ter verbetering komen.		
Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Problematiek alcohol/drugs en jeugd integreren in overleg jongerenoverlast.	Structureel overleg over aanpak alcohol/drugs en jeugd in relatie tot overlast.	Eind 2010 is het aantal APV-overtredingen door jongeren in combinatie met drank/drugs afgenomen ten opzichte van 2008. (Tip bij het meten van deze prestatie: STAP is met twee regio's een methodiek aan het ontwikkelen om op een eenvoudige manier het politieregistratiesysteem te kunnen analyseren.)
Planning programma handhaving Doorlopend vanaf 2009.		

5.2.2 Wenselijke acties (randvoorwaarden nog niet volledig aanwezig)

Activiteit 2 Effectiever straffen via HALT		
Vanaf 2010 zal de politie bij APV overtredingen en openbare dronkenschap en evt. (soft)drugs gerelateerde overlast door jongeren niet meer alleen een boete opleggen. Als er bij deze overtredingen sprake blijkt van bezit of gebruik van alcohol- en/of drugs, wordt afgesproken dat de politie voortaan naar HALT doorverwijst. HALT legt dan een taakstraf op die gericht is op bewustwording van de dader. Dit gebeurt in samenwerking met Brijder Verslavingszorg. Bovendien worden bij HALT verwijzingen altijd de ouders nadrukkelijk betrokken. De mogelijkheid om de schade op de overtreder te verhalen zal besproken worden met HALT en het OM.		
Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Effectiever straffen van APV-overtredingen en openbare dronkenschap en evt. (soft)drugs gerelateerde overlast door jongeren.	100% HALT afdoeningen bij (APV) overtredingen in combinatie met drank/drugs en door bewustwording gepaste taakstraf minder recidive.	Eind 2010 is het aantal APV-overtredingen door jongeren in combinatie met drank/drugs afgenomen ten opzichte van 2008. (Tip bij het meten van deze prestatie: STAP is met twee regio's een methodiek aan het ontwikkelen om op een eenvoudige manier het politieregistratiesysteem te kunnen analyseren.)
Planning Van april t/m september 2009 start een pilot in Heerhugowaard. In september wordt deze pilot geëvalueerd. Afhankelijk van de ervaringen met de pilot zal deze activiteit in heel Noord-Kennemerland worden ingezet.		

Activiteit 3 Nalevingsonderzoek leeftijdsgrenzen voor alcoholverkoop

In augustus en september 2008 hebben Stichting Alcoholpreventie (STAP) en de Universiteit Twente (UT) in opdracht van de GGD en de gemeenten in Noord-Kennemerland onderzoek gedaan naar de naleving van de leeftijdsgrenzen van de Drank- en Horecawet in Noord-Kennemerland. In 181 verkooppunten van alcohol (horeca, supermarkten, cafetaria's, jongerencentra, slijterijen en sportkantines) in heel Noord-Kennemerland hebben zogenaamde 'mystery shoppers', speciaal opgeleide 15-jarige jongeren, pogingen gedaan om zwak alcoholische drank te kopen.

In totaal waren 160 van de 181 aankoop pogingen succesvol (88%), waarmee de naleving neerkomt op 12%. In jongerencentra is de naleving relatief het best (50%), gevolgd door slijterijen (27%). In de supermarkten (12%), cafetaria's (9%), horeca (8%) en sportkantines (6%) was het het slechtst gesteld met de naleving.¹⁰

Subsidie van de provincie Noord-Holland heeft het mogelijk gemaakt om dit onderzoek uit te voeren. Dit onderzoek heeft de commerciële en paracommerciële beschikbaarheid van alcohol in de gemeenten van de regio Noord-Kennemerland in kaart gebracht en dient als nulmeting. De schokkende resultaten uit de nulmeting benadrukken het belang van de activiteiten in de pijler Regelgeving & Handhaving. Het is wenselijk om dit nalevingsonderzoek in augustus/september 2010 te herhalen om te onderzoeken of de activiteiten uit het deelprogramma regelgeving en handhaving effect sorteren.

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
In kaart brengen van de commerciële en paracommerciële beschikbaarheid van alcohol in de regio Noord-Kennemerland.	Inzicht in de commerciële en paracommerciële beschikbaarheid van alcohol in de regio Noord-Kennemerland.	In augustus/september 2010 slaagt minder dan 40% van de aankoop pogingen van de mystery guests in slijterijen (een naleving van 60% t.o.v. 27% in 2008) en minder dan 60% van de aankoop pogingen in supermarkten, cafetaria's, horecagelegenheden en sportkantines (een naleving van 40% t.o.v. 6-12% in 2008).

Planning

Herhaling in augustus/september 2010

Activiteit 4 Regionaal handhavingsplan samen met VWA en de politie

Het toezicht op de Drank- en Horecawet in de regio Noord-Kennemerland wordt uitgevoerd door de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA). Geen van de regiogemeenten maakt deel uit van de landelijke pilot waarbij 15 gemeenten/regio's zelf het toezicht mogen uitvoeren. Dit betekent dat de regio tot zeker 2010 afhankelijk is van de VWA. Vanaf 2010 wordt een groot aantal toezichtstaken uit de Drank- en Horecawet waarschijnlijk overgeheveld naar gemeenten. De gemeenten kunnen dan zelf inspecteurs aanstellen voor de controle op de naleving van de leeftijdsgrenzen voor alcoholverkoop.

Gemeenten hebben op dit moment zelf dus geen bevoegdheid om toezicht te houden op de uitvoering van de Drank- en Horecawet. De gemeenten dienen hun handhavingswensen ten aanzien van dit toezicht aan de VWA kenbaar te maken. De kans dat VWA deze wensen inwilligt, is groter naarmate de regio de bestuurlijke handhaving goed heeft uitgewerkt in het alcoholbeleid. Handhaving is effectief als alcoholverstrekkers minimaal vier keer per jaar gecontroleerd worden op alcoholverkoop aan minderjarigen. Hiervoor dient een regionaal handhavingsplan opgesteld te worden samen met de VWA en de politie.¹⁰

Veranderopgave	Veranderopgave	Veranderopgave
Het opstellen van een regionaal handhavingsplan samen met de VWA en de politie.	Het opstellen van een regionaal handhavingsplan samen met de VWA en de politie.	Het opstellen van een regionaal handhavingsplan samen met de VWA en de politie.

Planning

Uiterlijk half 2010 gerealiseerd (in verband met herhaling nalevingsonderzoek in augustus/september 2010).

Activiteit 5 Bestuurlijke handhaving door gemeenten zelf met behulp van een horecastappenplan

Parallel aan handhaving door de VWA kunnen gemeenten zelf bestuurlijk handhaven. Dit kan worden opgenomen in een zogenaamd horecastappenplan voor overtredingen van de leeftijdsgrenzen voor alcoholverkoop waarin stapsgewijs de consequenties van herhaalde overtredingen van dit deel van de Drank- en Horecawet onder alcoholverstrekkers worden vastgelegd. Door de inhoud van een horecastappenplan goed te communiceren, vergroot men de subjectieve pakkans (zie deelprogramma communicatie). Als aanvulling op het regionaal handhavingsplan met de VWA en de politie dient er een horecastappenplan ontwikkeld, geïmplementeerd en gecommuniceerd te worden.¹⁰

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Het ontwikkelen, implementeren en communiceren van een regionaal horecastappenplan (de gemeente Alkmaar heeft een formeel vastgesteld stappenplan waarin een onmiddellijke sanctie is opgenomen en ook STAP kan voorbeelden aanleveren).	Het afschrikken van potentiële overtreeders van de overtreding door te dreigen met een wettelijke sanctie zoals een boete.	Uiterlijk half 2010 is regionaal een horecastappenplan ontwikkeld, geïmplementeerd en gecommuniceerd.

Planning

Uiterlijk half 2010 gerealiseerd (in verband met herhaling nalevingsonderzoek in augustus/september 2010).

Activiteit 6 Implementeren KVVU en/of Convenant Veilig Uitgaan

Voor zover gemeenten hier niet al mee begonnen zijn, zullen zij starten met een Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan (KVVU) en/of het implementeren van het Convenant Veilig uitgaan, in ieder geval voor zover het bepalingen betreft voor alcoholmatiging, zoals horecabeleid en exploitatievergunningen. Hierbij wordt ook de paracommercie betrokken (sportkantines, buurthuizen e.d.).

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Betere regelgeving en afspraken (para)commerciële horeca met betrekking tot alcoholmatiging.	Vastgesteld KVVU/Convenant Veilig Uitgaan, horecabeleid en exploitatievergunningen met bepalingen voor alcoholmatiging.	Uiterlijk half 2010 hebben alle gemeenten in Noord-Kennemerland een KVVU en/of Convenant Veilig Uitgaan (in ieder geval de bepalingen voor alcoholmatiging horecabeleid en exploitatievergunningen).

Planning

Start voorjaar 2009

Uiterlijk half 2010 gerealiseerd (in verband met herhaling nalevingsonderzoek in augustus/september 2010).

Activiteit: 7 Alcoholmatiging opnemen in evenementenbeleid

Met de Drank en Horeca Wet (DHW) kunnen gemeenten de beschikbaarheid van alcohol tijdens evenementen regelen. Artikel 35 van die wet biedt de burgemeester de bevoegdheid om voor de verstrekking van zwakalcoholhoudende dranken ontheffing te verlenen. Aansluitend bij het Plan van Aanpak West-Friesland zullen de gemeenten het volgende realiseren:

- het aantal evenementen waarvoor een ontheffing op grond van DHW artikel 35 nodig is in kaart brengen
- het artikel 35 van de DHW in een beleidsregel uitwerken en een minimum aan bepalingen vaststellen, te denken aan: verkoop van evenementenbier, maximaal aantal tappunten, een goed werkend controlesysteem voor leeftijden, verbod op prijsacties voor alcohol, minimum leeftijdsgrens voor toegang en vastgestelde taptijden.

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Bepalingen met betrekking tot alcoholmatiging inbrengen in evenementenbeleid.	Evenementenbeleid dat toeziet op alcoholmatiging.	Uiterlijk half 2010 zijn in alle gemeenten in Noord-Kennemerland in het evenementenbeleid bepalingen opgenomen met betrekking tot alcoholmatiging. De minimum inhoud van dit convenant is regionaal bepaald.
Planning Start najaar 2009. Uiterlijk half 2010 gerealiseerd (in verband met herhaling nalevingsonderzoek in augustus/september 2010).		

Activiteit 8 Onderzoek verbod op alcoholreclame in openbare ruimte

Onderzoeken of en hoe gemeenten reclame voor alcohol in de openbare ruimte (bushokjes ed) kunnen verbieden. Indien dit mogelijk is dit ook uitvoeren.

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Onderzoeken of en hoe gemeenten reclame voor alcohol in de openbare ruimte kunnen verbieden.	Duidelijkheid over mogelijkheden tot reclameverbod in openbare ruimte en besluitvorming hieromtrent.	Afhankelijk van de resultaten van het onderzoek heeft er half 2010 besluitvorming plaatsgevonden over het verbod op alcoholreclame in de openbare ruimte.
Planning Start voorjaar 2009. Uiterlijk half 2010 gerealiseerd (in verband met herhaling nalevingsonderzoek in augustus/september 2010).		

Activiteit 9 Onderzoek hokken en keten		
Onderzoeken in hoeverre gemeenten zuiphokken en –keten binnen hun gemeentegrenzen hebben en nadat hierover duidelijkheid bestaat, besluitvorming over de noodzaak om deze aan te pakken. Hiervoor kan de handreiking van de rijksoverheid gebruikt worden. Deze handreiking wordt waarschijnlijk nog dit jaar door STAP geschreven. Goede voorbeelden zijn er al, zoals Barneveld.		
Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Onderzoeken in hoeverre gemeenten zuiphokken en –keten binnen hun gemeentegrenzen hebben.	Duidelijkheid over de aanwezigheid van hokken en keten binnen de gemeente.	Afhankelijk van de resultaten van het onderzoek heeft er half 2010 besluitvorming plaatsgevonden over de noodzaak om hokken en keten aan te pakken.
Planning Start voorjaar 2009. Uiterlijk half 2010 gerealiseerd (in verband met herhaling nalevingsonderzoek in augustus/september 2010).		

5.2.3 Hoogdrempelige acties (maatschappelijke discussie over draagvlak)

Activiteit 10 Discussie (para)commerciële horeca over maatregelen tegen drankmisbruik jongeren met als uitgangspunt een convenant met de (para)commerciële horeca		
<p>Voor zover gemeenten hier niet al mee begonnen zijn, zullen zij discussiebijeenkomsten starten met horeca en paracommerciële horeca (sportkantines, buurthuizen e.d.) om het drankmisbruik onder jongeren tegen te gaan. Dit kan gecombineerd worden met een traject voor een Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan (KVVU).</p> <p>Uitgangspunt is dat de discussie leidt tot een convenant met de (para)commerciële horeca waardoor alcoholbeleid en gedragscodes worden overeengekomen en nageleefd.</p> <p>Een afspraak in het convenant met de commerciële horeca kan zijn het optrekken van de toegangsleeftijd bij (problematische) horecagelegenheden (tot 16, 18 of maximaal 21 jaar). Voordeel hiervan is dat bij bijvoorbeeld een leeftijdsgrens van 16 jaar, jongeren van onder de 16 niet geconfronteerd worden met overmatige consumptie in horecagelegenheden waar doorgaans veel gedronken wordt.</p> <p>Voorbeelden van afspraken voor het convenant met de paracommerciële horeca zijn: adequaat en regelmatig trainen van (nieuwe) barvrijwilligers, geen alcoholverstrekking tijdens jeugdwedstrijden of –training tot een uur na de wedstrijd/training, aanwezigheid van een deugdelijk leeftijdscontrolesysteem, geen sterke drank in sportkantines en geen alcoholverstrekking tijdens evenementen voor jeugd onder de 16 jaar.</p> <p>Verder maken gemeenten de koppeling met de subsidieverstrekking aan paracommerciële horeca.</p>		
Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Convenant (para)commerciële horeca.	Gezamenlijke uitgangspunten en draagvlak van gemeenten en (para)commerciële horeca voor tegengaan drankmisbruik door jongeren.	Uiterlijk half 2010 hebben alle gemeenten in Noord-Kennemerland een convenant afgesloten met de (para)commerciële horeca. De minimum inhoud van dit convenant is regionaal bepaald.
Planning Start voorjaar 2009. Uiterlijk half 2010 gerealiseerd (in verband met herhaling nalevingsonderzoek in augustus/september 2010).		

Activiteit 11 Discussie met winkeliers over verkoop alcohol onder 16 jaar en reclame met als uitgangspunt een convenant met de detailhandel

De detailhandel is tot op heden nog niet vergunningsplichtig en kan dus alcohol verkopen aan minderjarigen zonder de dreiging dat bijvoorbeeld op termijn de vergunning wordt ingetrokken. Uit onderzoek is gebleken dat de meeste door jongeren geconsumeerde alcohol uit de detailhandel afkomstig is.

De gemeente zal in overleg gaan met de ondernemers(vereniging) om te kijken wat de ervaringen van de winkeliers zijn, hoe handhaving kan worden verbeterd en hoe overlast kan worden voorkómen. Er is meer mogelijk als winkeliers dezelfde lijn trekken. De politie zal hierbij betrokken worden.

Ook maken veel winkels reclame met prijsstunts voor alcohol. Het beperken van het bereiken van jongeren hiermee is onderdeel van de discussie.

Het verdient aanbeveling om een convenant af te sluiten met de detailhandel, zodat ook deze zich bewust wordt van het eigen aandeel in de beschikbaarheid van alcohol onder minderjarigen. Hierbij kan gedacht worden aan het invoeren van een beter werkend controlesysteem bij de kassa, zoals op stickers bij de kassa vermelden in welk jaar de klant uit een bepaald geboortjaar de wettelijke leeftijdsgrens voor alcoholverkoop heeft bereikt. Op deze manier kan aan de hand van de gegevens op het identiteitsbewijs binnen enkele seconden worden vastgesteld of iemand de wettelijke leeftijd van 16 of 18 jaar heeft bereikt. Bij het vaststellen van de leeftijd van klanten blijkt de noodzaak tot het snel berekenen van de leeftijd aan de hand van het geboortjaar namelijk vaak een probleem te zijn.¹⁰

Er worden momenteel ook al versterkende maatregelen genomen door o.a. de supermarkten zelf: het vragen om ID tot 20 jaar.

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Een convenant opstellen in samenwerking met de detailhandel om alcoholverkoop aan minderjarigen tegen te gaan.	Bewustwording bij de detailhandel van het eigen aandeel in de beschikbaarheid van alcohol onder minderjarigen en het invoeren van een beter werkend controlesysteem bij de kassa.	Uiterlijk half 2010 is in alle gemeenten in Noord-Kennemerland een convenant opgesteld in samenwerking met de detailhandel om alcoholverkoop aan minderjarigen tegen te gaan. De minimum inhoud van dit convenant is regionaal bepaald.
<p>Planning Start voorjaar 2009. Uiterlijk half 2010 gerealiseerd (in verband met herhaling nalevingsonderzoek in augustus/september 2010).</p>		

Activiteit 12 Discussie toelatings- en sluitingstijden horeca

In het najaar van 2008 is het plan van aanpak Jeugd en Alcohol West-Friesland bekend geworden. Hierin is een toelatingsstop om 00.00 uur en een sluitingstijd om 02.00 bepaald, met de mogelijkheid tot een ontheffing van de sluitingstijd onder voorwaarden. Het beoogde doel is het vroeger laten uitgaan van jongeren, zodat zij minder zullen drinken en drugs gebruiken om het tot de late uurtjes vol te houden. Aansluitend is het standpunt van de burgemeesters in de Kop van Noord-Holland: voorlopig tot 1.00 uur naar binnen en om 2.00 uur sluiten. Na enige tijd 1.00 uur terug brengen naar 00.00 uur.

De gemeenten in Noord-Kennemerland staan op het punt discussie te voeren of zij dit voorstel willen overnemen om zo tot een regionaal uniform sluitingstijdenbeleid te komen. De bevoegdheid blijft echter bij de gemeenten zelf, die daarin een integrale afweging van nut en noodzaak moeten maken. Voorjaar 2009 vindt er een discussie van de burgemeesters plaats over de toelatings- en sluitingstijden. De gemeenten nemen hierin dan een principebesluit, zodat de verdere discussie over toelatings- en sluitingstijd vanuit de integrale gemeentelijke afweging kan worden gevoerd.

De ontwikkelingen in West-Friesland en de Kop van Noord-Holland (m.n. Schagen) worden betrokken bij de discussie. De horeca wordt gevraagd om zelf initiatieven in de regio te ontplooiën die een bijdrage leveren aan de discussie.

Afhankelijk van de uitkomst van het proces wordt de resultaatverwachting bijgesteld.

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Aan de hand van discussie over besluit West-Friesland en Kop van Noord-Holland bepalen van principebesluit gemeenten.	Bewustwording en overleg met partners over standpunt gemeenten in discussie sluitingstijden.	Besluitvorming over toelatings- en sluitingstijden horeca.

Planning

Medio 2009: Start van discussie over wenselijkheid wijziging toelatings- en sluitingstijden.
Uiterlijk half 2010 standpuntbepaling en uitwerking van mogelijke vervolgstappen.

5.3 Programma communicatie

Doelstellingen algemeen

- Vergroten van de kennis en bewustwording van de ernst en de risico's van alcoholgebruik onder de 16 jaar bij jongeren en hun ouders.
- Beïnvloeden van de sociaal geaccepteerde norm die ook onder volwassenen leeft en die tolereert dat jongeren al op jeugdige leeftijd beginnen met alcoholgebruik.
- Het creëren van publiek draagvlak voor de activiteiten/beleid in het voorliggende programmaplan.
- Het algemene publiek en specifiek jongeren, ouders, stakeholders die bij het project betrokken zijn en alcoholverstrekkers bekend maken met de activiteiten in het voorliggende programmaplan.
- Bekend maken van de resultaten van het voorliggende programmaplan.

Activiteit 1 Opstellen van een regionaal communicatieplan

Publiek draagvlak is noodzakelijk voor de effectiviteit van de activiteiten beschreven in het voorliggende programmaplan. Een regionaal communicatieplan biedt structuur en continuïteit bij het creëren van publiek draagvlak. Regionaal zullen de onderdelen van dit plan worden vastgesteld. Lokaal worden de meeste onderdelen uiteindelijk door de gemeenten zelf geïmplementeerd. Belangrijke onderdelen van dit communicatieplan zijn:

- **Communicatiemiddelen:**
Communicatiemiddelen die ingezet kunnen worden, zijn: persberichten, nieuwsbrieven, een website, een logo en slagzin, internetpeilingen, posters en flyers, rolmodellen en ludieke acties, zoals een prijsvraag.
- **Heldere boodschap:**
De boodschap 'Geen alcohol onder de 16 jaar!' dient éénduidig uitgedragen te worden in de hele regio.
- **Handhavingscommunicatie:**
Handhavingscommunicatie vergroot de subjectieve pakkans van alcoholverstrekkers. De resultaten van de inspecties (zowel goed als slecht) kunnen via verschillende communicatiekanalen worden gecommuniceerd. De regio heeft hierbij de medewerking van de VWA nodig zodat inspectieresultaten direct worden doorgegeven aan de regio.
- **Free publicity:**
Free publicity via lokale en regionale media dient benut te worden, bijvoorbeeld door in te springen op gebeurtenissen als alcohol gerelateerde ongevallen waarbij jongeren betrokken zijn.
- **Regionale communicatie afspraken:**
Afstemming over de woordvoering en over de inzet en inhoud van communicatiemiddelen.

Indien mogelijk worden materialen van de campagne(s) in West-Friesland overgenomen.

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Het opstellen van een regionaal communicatieplan waarvan de meeste onderdelen lokaal door de gemeenten zelf geïmplementeerd worden.	Het regionale communicatieplan biedt structuur en continuïteit bij het creëren van publiek draagvlak voor de activiteiten in het voorliggende programmaplan.	Gedurende de gehele projectperiode (t/m 2010) is regelmatig publiciteit gecreëerd voor de risico's van alcoholgebruik door jongeren onder de 16 jaar, de activiteiten in het voorliggende programmaplan en de resultaten van deze activiteiten.
Planning		
Het communicatieplan dient zo snel mogelijk opgesteld te worden en gedurende de gehele projectperiode (t/m 2010) regelmatig te leiden tot publiciteit.		

Activiteit 2 Jaarlijks een bijeenkomst over alcoholmatiging onder de jeugd in Noord-Kennemerland

Om draagvlak te creëren voor het voorliggende programmaplan wordt op 2 april 2009 in Cool Centrum voor kunst en cultuur in Heerhugowaard de conferentie "Alcohol onder de 16 jaar? Vergeet het maar!" georganiseerd. Tijdens deze conferentie worden de resultaten en beleidsaanbevelingen van het onderzoek 'Alcoholverstrekking aan jongeren onder de 16 jaar in de regio Noord-Kennemerland' gepresenteerd, evenals het concept programmaplan. Uitgenodigd zijn bestuurders en ambtenaren van de gemeenten in Noord-Kennemerland en andere betrokken organisaties zoals Brijder Verslavingszorg, politie, Bureau HALT, OM, jongerenwerk en GGD Hollands Noorden.

Om alle betrokken partijen goed te informeren over de voortgang en draagvlak te behouden, dient jaarlijks een dergelijke bijeenkomst georganiseerd te worden.

Veranderopgave	Resultaatverwachting	Prestaties
Een regionale aanpak voor alcoholmatiging onder de jeugd in Noord-Kennemerland.	Draagvlak creëren en behouden voor het programmaplan.	Eerste bijeenkomst op 2 april 2009. Vervolgens één keer per jaar (in het voorjaar).

Planning

Eerste bijeenkomst op 2 april 2009. Vervolgens één keer per jaar (in het voorjaar).

6. RANDVOORWAARDEN

6.1 Financiering

Veel van de activiteiten in het voorliggende plan hebben financiële consequenties. Hierover is besluitvorming nodig. Het concept programmaplan wordt in april 2009 gepresenteerd. De gemeenten in Noord-Kennemerland moeten daarna het programmaplan voorleggen aan de eigen gemeenteraden waarbij zij ook zoveel mogelijk de extra kosten voor 2010 dienen te financieren en de structurele kosten voor de jaren daarna op dienen te nemen in de begroting.

Onderstaande tabel geeft een overzicht weer van de kosten. Voor een toelichting op de informatie in deze tabel zie bijlage 2.

(Deel)programma	Activiteiten	Financiering	Kosten (aanvulling)
Educatieve preventie	<i>Basispakket activiteiten</i>		
	1. Project 'Alcohol, een ander verhaal'	Eénmalig gesubsidieerd door gemeenten Aanvulling wenselijk	Voorstel: 4 trainingen à € 5.642,90 = € 22.571,60 Keuze gemeenten: € 250,- per ouderavond per school voor meerdere jaren
	2. Project Elektronische Leerweg Omgeving (ELO) 'www.rokendrinkendrugs.nl'	Eénmalig gesubsidieerd door de provincie Aanvulling wenselijk	Voorstel: € 1314,37 per extra instructie x 4 scholen die nog niet deelnemen = € 5257,48 Keuze gemeenten: € 250,- per ouderavond per school voor meerdere jaren en lesmodules à gem. € 475,- per school per jaar
	3. Schoolbeleid mbt alcohol	Binnen reguliere uren GGD	
	4. Ouderparticipatie		€ 10.000,-
	5. Instructie Verantwoord Alcohol schenken (IVA)	Gesubsidieerd door de gemeenten Graft-De Rijp, Heerhugowaard, Heiloo, Langedijk en Schermer Aanvulling wenselijk in Alkmaar, Bergen en Castricum	€ 260,- per training in 2010 Zou structureel aangeboden moeten worden door alle gemeenten

	<i>Aanvullend pakket activiteiten</i>		
	6. 'Vroegtijdige Interventie School' (VIS) project	Eénmalig gesubsidieerd voor Horizon Alkmaar, Horizon Heerhugowaard en voortgezet onderwijs scholen Heerhugowaard, 3 jaar gesubsidieerd voor voortgezet onderwijs school Heiloo Aanvulling mogelijk	Keuze gemeenten: € 6.489,60,- per school
	7. Theatervoorstelling 'Bezopen!'	Eénmalig gesubsidieerd voor voortgezet onderwijs scholen Heerhugowaard door Stichting Basement Aanvulling mogelijk	Keuze gemeenten: € 900,- per voorstelling exclusief BTW en reiskosten
	8. Frisfeesten	Gemeente Heerhugowaard heeft subsidie verstrekt aan Waerdse Tempel Aanvulling mogelijk	Keuze gemeenten: (aanjaag)subsidies per activiteit: ong. tussen de € 500,- en € 2000,-
	9. Alcohol Verkeer Cursus (AVC)	Aanvulling mogelijk	Keuze gemeenten: € 350,- per AVC (excl. reiskosten trainer) en (gedeeltelijk) leges rijbewijs cursisten

Regelgeving & handhaving	1. Betrekken problematiek alcohol en drugs bij gemeentelijk overleg jongerenoverlast	Geen extra capaciteit ivm bestaande overlegvorm	
	2. Effectiever straffen via HALT		Kosten capaciteit Brijder en eventuele andere uitvoerenden, zal in september blijken uit evaluatie pilot in Heerhugowaard
	3. Nalevingsonderzoek leeftijds grenzen voor alcoholverkoop	In 2008 gesubsidieerd door provincie	In 2010 ong. € 28.000,- excl. BTW (excl. extra ondersteuning STAP, incl. ophoging steekproef op gemeenteniveau)
	4. Regionaal handhavingplan samen met VWA en de politie		Kosten capaciteit
	5. Bestuurlijke handhaving door gemeenten zelf met behulp van een horecastappenplan		Kosten capaciteit
	6. Implementeren KVVU en/of Convenant Veilig Uitgaan		Kosten capaciteit
	7. Alcoholmatiging opnemen in evenementenbeleid		Kosten capaciteit
	8. Onderzoek verbod op alcoholreclame in openbare ruimte		Kosten capaciteit
	9. Onderzoek hokken en keten		Kosten capaciteit
	10. Discussie (para)commerciële horeca over maatregelen tegen drankmisbruik jongeren en convenant met de (para)commerciële horeca		Kosten capaciteit
	11. Discussie met winkeliers over verkoop alcohol onder 16 jaar en reclame en lokaal convenant in samenwerking met de detailhandel		Kosten capaciteit
	12. Discussie toelatings- en sluitingstijden horeca		Kosten capaciteit
Communicatie	1. Opstellen en implementeren van een regionaal communicatieplan met (in elk geval) de onderdelen: <ul style="list-style-type: none"> • Communicatiemiddelen • Heldere boodschap • Handhavingcommunicatie • Free publicity • Regionale communicatie afspraken 		€ 75.000,-
	2. Jaarlijks een bijeenkomst over alcoholmatiging onder de jeugd in Noord-Kennemerland		Vanuit € 75.000,- begroot voor communicatieplan
Projectcoördinatie	Projectcoördinator GGD Hollands Noorden		€ 96.250,- voor 20 uur per week voor 2 jaar GGD neemt genoegen met tegemoetkoming kosten à € 50.000,-

Totaal			Voorstel:
Educatieve preventie	1. Project 'Alcohol, een ander verhaal'		€ 22.571,60
	2. Project Elektronische Leerweg Omgeving (ELO) 'www.rokendrinkendrugs.nl'		€ 5.257,48
	4. Ouderparticipatie		€ 10.000,-
Regelgeving en handhaving	3. Nalevingsonderzoek leeftijdsgrenzen voor alcoholverkoop		€ 28.000,-
Communicatie	1. Opstellen en implementeren van een regionaal communicatieplan 2. Jaarlijks een bijeenkomst over alcoholmatiging onder de jeugd in Noord-Kennemerland		€ 75.000,-
Projectleiding	Projectleiding GGD Hollands Noorden		€ 50.000,-
Totale kosten			€ 190.829,08
25% gemeenten			€ 47.707,27
75% provincie			€ 143.121,08

Onderstaande tabel geeft de verdeelsleutel weer van het aantal inwoners in de verschillende gemeenten in Noord-Kennemerland en de op basis daarvan berekende benodigde eigen bijdrage van de verschillende gemeenten om in aanmerking te komen voor de subsidie van de provincie.

Gemeente	Aantal inwoners 2008	Gedeelte van eigen bijdrage gemeenten van € 47.707,27
Alkmaar	93.876	€ 16.580,66
Bergen	31.220	€ 5.514,17
Castricum	34.705	€ 6.129,70
Graft-De Rijp	6.539	€ 1.154,94
Heerhugowaard	50.390	€ 8.900,03
Heiloo	22.024	€ 3.889,94
Langedijk	26.047	€ 4.600,50
Schermer	5.307	€ 937,34
Totaal	270.108	€ 47.707,18 (paar cent verschil door afronding)

6.2 Menskracht

Naast financiële middelen is ook menskracht noodzakelijk om de activiteiten in het voorliggende programmaplan uit te voeren. In bijlage 1 Structuur Alcoholmatiging Jeugd Noord-Kennemerland zijn alle betrokken personen en organisaties beschreven, gevolgd door een beschrijving van de doelen/taken en de vergaderfrequenties van de stuurgroep, projectgroep en de verschillende werkgroepen.

Dit kost capaciteit van de gemeenten. Door middel van prioritering kan wellicht enige capaciteit worden vrijgemaakt, maar ook hier zijn extra kosten aan verbonden. Elke gemeente moet daarom in kaart brengen hoeveel capaciteit de maatregelen uit het programmaplan zullen gaan kosten. Binnen de gemeente dient minstens één bestuurlijke en één ambtelijke probleemeigenaar aangewezen te worden. Daarnaast is het zeer wenselijk dat gemeenten (beurtelings) secretariële ondersteuning bieden voor de stuurgroep, projectgroep en verschillende werkgroepen.

7. VERVOLGSTAPPEN

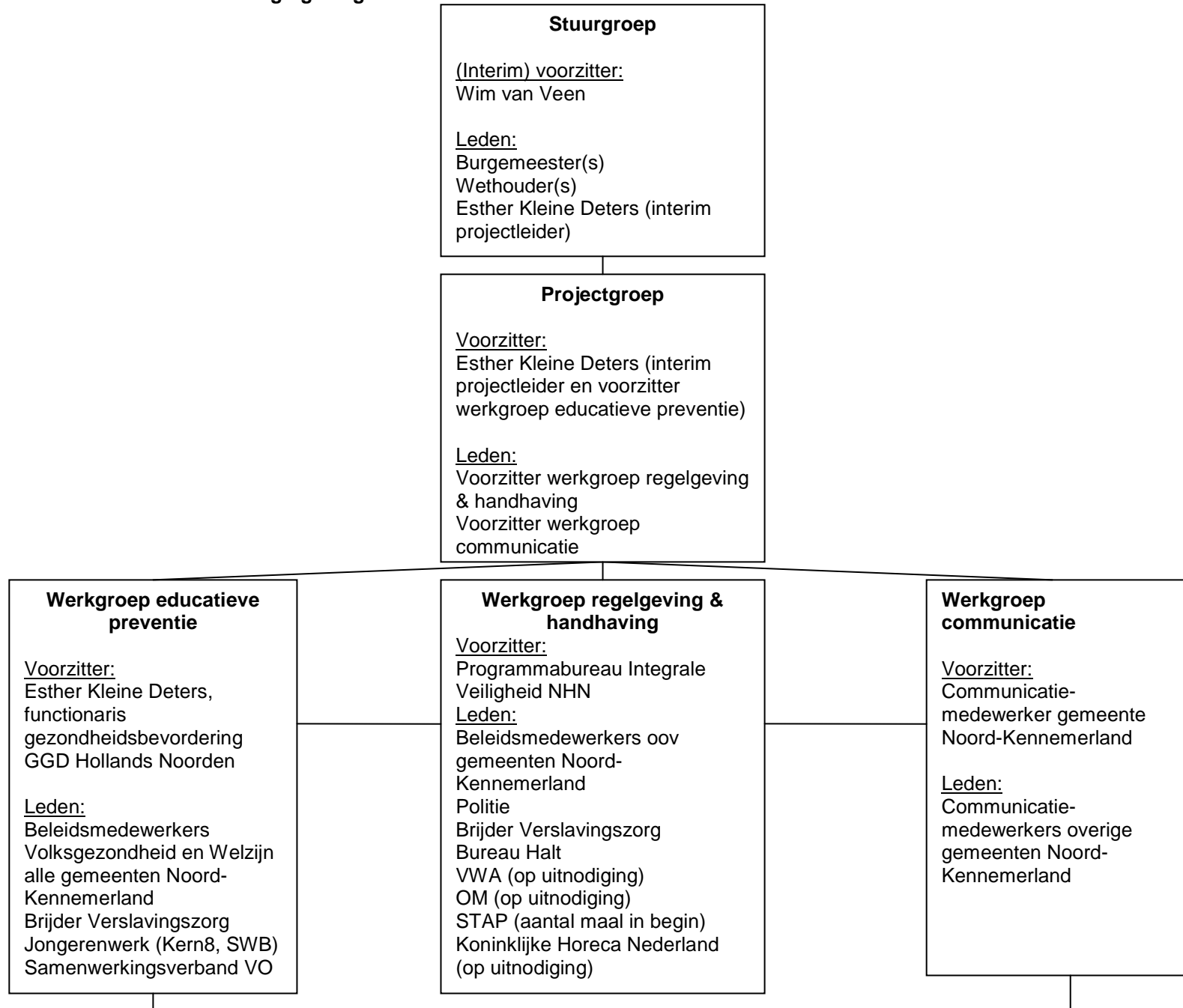
Op 2 april 2009 organiseert de voorlopige stuurgroep de conferentie 'Alcohol onder de 16 jaar? Vergeet het maar!' met als doel draagvlak creëren voor het programmaplan. Na deze conferentie krijgen de genodigden de gelegenheid om te reageren op het concept programmaplan. De stuurgroep zal vervolgens eventuele reacties verwerken en een collegevoorstel opstellen waarin wordt gevraagd om het programmaplan vast te stellen en ook de benodigde capaciteit en middelen hiervoor vrij te maken. Gemeenten bepalen vervolgens zelf op welke wijze zij het voorstel voorleggen aan de raad.

LITERATUURLIJST

1. The ESPAD Report. B. Hibell e.a., 2003.
2. Peilstationonderzoek. Trimbos Instituut, 2003.
3. Peilstationonderzoek. Trimbos Instituut, 2007.
4. E-MOVO Noord-Kennemerland 2005, GGD Noord-Kennemerland, december 2006
5. Voorkom alcohol schade bij uw opgroeiende kind. NIGZ en Trimbos Instituut, december 2006.
6. Handleiding Lokaal Alcoholbeleid. Een integrale benadering. Den Haag: Voedsel en Waren Autoriteit, 2007.
7. Regionaal gezondheidsprofiel basisonderwijs Noord-Kennemerland 2006, GGD Noord-Kennemerland, januari 2007
8. Veel gestelde vragen en antwoorden over de campagne 'Alcohol en Opvoeding', Trimbos Instituut, mei 2007
9. Gene-environment interactions and health behaviours: Opportunities for European health psychology, Rutger C. M. E. Engels & Carmen S. van der Zwaluw, Radboud Universiteit Nijmegen, september 2008
10. Alcoholverstrekking aan jongeren onder de 16 jaar in de regio Noord-Kennemerland. Nalevingsonderzoek en beleidsadvies. Joris van Hoof (UT), Joost Mulder (STAP) en Niels Baas (UT), november 2008.

BIJLAGE 1   Structuur Alcoholmatiging Jeugd Noord-Kennemerland

Functies structuur

Stuurgroep

- De burgemeester(s)/wethouder(s) die lid zijn in de stuurgroep hebben elk de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor één van de werkgroepen
- Elkaar en ook de andere burgemeesters en wethouders informeren over de voortgang in de verschillende werkgroepen
- Invloed aanwenden indien organisaties/personen overtuigd dienen te worden

Voorstel: De stuurgroep komt elke twee maanden bij elkaar. Indien urgente zaken besproken dienen te worden, wordt er een extra stuurgroepvergadering ingelast.

Projectleider

- Bewaken dat de doelen worden gerealiseerd
- Afstemming met West-Friesland en de Kop van Noord-Holland

Projectgroep

- De voorzitters van de werkgroepen informeren elkaar over de voortgang van de activiteiten in de werkgroepen, signalen en ontwikkelingen
- Bij knelpunten ondersteunen en adviseren de voorzitters van de werkgroepen elkaar
- De taken verdelen en waar nodig samenwerken

Voorstel: De projectgroep komt elke twee maanden bij elkaar (vlak voor de stuurgroepvergadering). Indien urgente zaken besproken dienen te worden, wordt er een extra projectgroepvergadering ingelast.

Werkgroep educatieve preventie

- Zorg dragen voor de uitvoering van de activiteiten in het (deel)programma educatieve preventie
- Zorg dragen voor de registratie van de uitgevoerde activiteiten (voor de verantwoordingen naar provincie en gemeenten)
- Elkaar informeren over de voortgang van de activiteiten, signalen en ontwikkelingen
- De taken verdelen en waar nodig samenwerken
- Bij knelpunten ondersteunen en adviseren de leden van de werkgroepen elkaar
- De voorzitter brengt informatie uit de projectgroep in de werkgroep

Voorstel: De werkgroep voorlichting komt elke twee maanden bij elkaar (vlak voor de projectgroepvergadering). Indien urgente zaken besproken dienen te worden, wordt er een extra werkgroepvergadering ingelast.

Werkgroep regelgeving & handhaving

- Zorg dragen voor de uitvoering van de activiteiten in het (deel)programma regelgeving & handhaving
- Zorg dragen voor de registratie van de uitgevoerde activiteiten (voor de verantwoordingen naar provincie en gemeenten)
- Elkaar informeren over de voortgang van de activiteiten, signalen en ontwikkelingen
- De taken verdelen en waar nodig samenwerken
- Bij knelpunten ondersteunen en adviseren de leden van de werkgroepen elkaar
- De voorzitter brengt informatie uit de projectgroep in de werkgroep

Voorstel: De werkgroep regelgeving & handhaving komt elke twee maanden bij elkaar (vlak voor de projectgroepvergadering). Indien urgente zaken besproken dienen te worden, wordt er een extra werkgroepvergadering ingelast.

Werkgroep communicatie

- Zorg dragen voor de uitvoering van de activiteiten in het (deel)programma communicatie
- Zorg dragen voor de registratie van de uitgevoerde activiteiten (voor de verantwoordingen naar provincie en gemeenten)
- Elkaar informeren over de voortgang van de activiteiten, signalen en ontwikkelingen
- De taken verdelen en waar nodig samenwerken
- Bij knelpunten ondersteunen en adviseren de leden van de werkgroepen elkaar
- De voorzitter brengt informatie uit de projectgroep in de werkgroep

Voorstel: De werkgroep communicatie komt elke twee maanden bij elkaar (vlak voor de projectgroepvergadering). Indien urgente zaken besproken dienen te worden, wordt er een extra werkgroepvergadering ingelast.

BIJLAGE 2 Toelichting op 6.1 Financiering

(Deel)programma educatieve preventie

Activiteit 1 Project 'Alcohol, een ander verhaal'

Gemeenten in Noord-Kennemerland subsidiëren dit project éénmalig voor alle basisscholen in de eigen gemeente. Dit houdt in dat zowel de docententraining, als het schriftelijke lesmateriaal en de ouderavond worden vergoed. Nadat de leerkrachten de training hebben gevolgd, zijn zij in staat om met behulp van het lesmateriaal het project zelfstandig meerdere jaren uit te voeren.

Echter, van leerkrachten op het basisonderwijs is bekend dat zij vaak wisselen van groep. Bovendien nemen niet alle scholen meteen het eerste jaar deel aan het project.

Daarom is het wenselijk om na verloop van tijd (in 2010) regionaal nog een stuk of vier docententrainingen te organiseren voor nieuwe scholen, scholen die nog niet hebben deelgenomen en nieuwe leerkrachten in groep 7 en/of 8. Aan een training kunnen ongeveer 10 leerkrachten van verschillende scholen deelnemen. De kosten voor deze trainingen zouden gezamenlijk naar rato van het aantal inwoners gedragen kunnen worden door alle gemeenten in Noord-Kennemerland. De training dient op een centrale plaats georganiseerd te worden. De totale kosten voor het organiseren van één extra training bedragen in 2010 € 5642,90, dus voor vier trainingen komen de kosten op € 22.571,60.

De toespraak door een medewerker van Brijder Verslavingszorg tijdens de oudervond wordt het eerste jaar vergoed door de gemeente. De volgende jaren is dit niet het geval. Dit betekent dat de scholen de volgende jaren zelf een medewerker van Brijder Verslavingszorg moeten inhuren om de ouders tijdens de afsluitende ouderavond toe te spreken. Dit kan een drempel zijn voor de school om de ouderavond te organiseren. Aangezien de ouderavond een zeer belangrijk onderdeel van het project vormt, zouden gemeenten het organiseren van de ouderavond kunnen stimuleren door dit onderdeel van het project meerdere jaren te subsidiëren. De kosten die Brijder in rekening brengt voor een ouderavond zijn € 250,- per avond.

Activiteit 2 Project Elektronische Leerweg Omgeving (ELO) 'www.rokendrinkendrugs.nl'

De provincie Noord-Holland subsidieert dit project éénmalig voor alle voortgezet onderwijs scholen in Noord-Kennemerland. Dit houdt in dat zowel de docenteninstructie als de lesmodules en de ouderavond éénmalig worden vergoed. Nadat de docenten de instructie hebben gevolgd, zijn zij in staat om het project zelfstandig meerdere jaren uit te voeren.

17 scholen hebben zich al aangemeld voor dit project; vier scholen niet. Het is wenselijk om deze vier scholen in een later stadium opnieuw te benaderen om met dit project aan de slag te gaan. De kosten hiervoor bedragen € 1314,37 x 4 = € 5257,48.

De toespraak door een medewerker van Brijder Verslavingszorg tijdens de oudervond wordt het eerste jaar vergoed door de provincie. De volgende jaren is dit niet het geval. Dit betekent dat de scholen de volgende jaren zelf een medewerker van Brijder Verslavingszorg moeten inhuren om de ouders tijdens de ouderavond toe te spreken. Dit kan een drempel zijn voor de school om de ouderavond te organiseren. Aangezien de ouderavond zeer belangrijk is, zouden de gemeenten in Noord-Kennemerland het organiseren van de ouderavond kunnen stimuleren door dit onderdeel van het project meerdere jaren te subsidiëren. De kosten die Brijder in rekening brengt voor een ouderavond zijn € 250,- per avond.

De lesmodules behorende bij het project ELO zijn digitaal. Er wordt gewerkt met inlogcodes die jaarlijks moeten worden aangevraagd en bekostigd. De kosten bedragen € 25,- per module per klas. Deze kosten kunnen een drempel zijn voor de scholen om het project structureel uit te voeren. Het structureel uitvoeren van het project kan worden gestimuleerd door de lesmodules meerdere jaren te subsidiëren. Het verschilt per school hoeveel modules (roken, alcohol en/of blowen) zij behandelen en in hoeveel klassen dit gebeurt. Gemiddeld hebben de 17 deelnemende scholen 17 modules besteld. Hiermee komen de kosten voor het vergoeden van de modules gemiddeld op € 425,- per school per jaar.

Activiteit 3 Schoolbeleid mbt alcohol

Het stimuleren van het opnemen van regels mbt alcohol in het school(gezondheids)beleid van Voortgezet Onderwijs Scholen in Noord-Kennemerland wordt meegenomen in het E-MOVO traject van de GGD. Om deze reden kan dit binnen de reguliere uren van de GGD worden uitgevoerd en worden voor deze activiteit geen extra kosten in rekening gebracht.

Activiteit 4 Ouderparticipatie

Dit kan op verschillende manieren georganiseerd worden. Mogelijkheid zijn: onderzoek doen onder ouders met behulp van een vragenlijst, het organiseren van groepsinterviews, het afnemen van telefonische interviews of het oprichten van een oudercomité/denktank. Ouders kunnen zelf ook een rol spelen bij het overbrengen van de informatie over de risico's van drinken op (te) jonge leeftijd. Voor het organiseren hiervan is € 10.000,- begroot.

Activiteit 5 Instructie Verantwoord Alcohol schenken (IVA)

De gemeenten die de komende jaren één of meer van deze instructies vergoeden, zijn: gemeente Graft-De Rijp (3), Heerhugowaard (2), Heiloo (9), Langedijk (3) en Schermer (3). Het trainen van alcoholverkopers kan een positieve bijdrage leveren aan het naleven van de leeftijdsgrenzen voor alcoholverkoop. Daarom is het wenselijk dat alle gemeenten structureel IVA organiseren voor verenigingen in hun gemeenten. De kosten per training bedragen in 2010 € 260,-.

Activiteit 6 'Vroegtijdige Interventie School' (VIS) project

Gemeente Alkmaar subsidieert VIS éénmalig voor Horizon Alkmaar, gemeente Heerhugowaard subsidieert VIS éénmalig voor Horizon Heerhugowaard, Stichting Basement Heerhugowaard subsidieert VIS éénmalig voor de voortgezet onderwijs scholen in Heerhugowaard en gemeente Heiloo subsidieert VIS in 2008, 2009 en 2010 voor de voortgezet onderwijs school in Heiloo. Het Horizon college heeft een belangrijke regionale functie. Een mogelijkheid is om VIS op deze scholen nog een jaar langer te subsidiëren. De kosten hiervoor zouden (gezien de regionale functie van Horizon Alkmaar en Heerhugowaard) gezamenlijk gedragen kunnen worden door alle gemeenten in Noord-Kennemerland. De totale kosten om VIS een jaar langer te subsidiëren bedragen in 2010 € 6489,60,- per locatie van het Horizon.

Activiteit 7 Theatervoorstelling 'Bezopen!'

Stichting Basement Heerhugowaard subsidieert de theatervoorstelling 'Bezopen!' voor alle vier de voortgezet onderwijs scholen in Heerhugowaard.

Andere gemeenten kunnen desgewenst zelf de theatervoorstelling 'Bezopen!' subsidiëren voor voortgezet onderwijs scholen in hun gemeente (gemeente Castricum heeft dit in het verleden gedaan) of dit zou gezamenlijk opgepakt kunnen worden (vanwege het regionale karakter van het voortgezet onderwijs). De kosten hiervoor bedragen € 900,- voor één keer spelen en € 1350,- voor twee keer spelen exclusief reiskosten en BTW. Maximaal 150 leerlingen kunnen de voorstelling bijwonen, dus op grote scholen zijn twee voorstellingen nodig.

Activiteit 8 Frisfeesten

De gemeente Heerhugowaard heeft subsidie verstrekt aan de Waerdse Tempel voor het organiseren van Frisfeesten. Gemeenten kunnen er de komende jaren voor kiezen om de eigen reguliere horecagelegenheden vergelijkbare (aanjaag)subsidies te geven om deze feesten te gaan organiseren. Hiermee kunnen de feesten in eerste instantie kostendekkend gemaakt worden voor de horeca. Afhankelijk van de horecavoorziening zou de subsidie per feest tussen de € 500,- en € 2000,- kunnen bedragen.

Activiteit 9 Alcohol Verkeer Cursus (AVC)

Brijder Verslavingszorg brengt € 350,- per AVC in rekening exclusief de reiskosten van de trainer. Daarnaast krijgen cursisten van de gemeente geheel of gedeeltelijk de kosten van de leges van het rijbewijs vergoed. De kosten voor de gemeente zijn afhankelijk van het aantal cursisten. Indicatie: in de gemeente Koggenland komt dat gemiddeld neer op de helft van het totaal aantal aangevraagde rijbewijzen in een jaar. De lesruimte, koffie en thee worden beschikbaar gesteld door de plaatselijke verkeersschool. PR in de plaatselijke media is voldoende.

(Deel)programma regelgeving & handhaving

Activiteit 1 Betrekken problematiek alcohol en drugs bij gemeentelijk overleg jongerenoverlast

Dit wordt een onderdeel binnen een reeds bestaande overlegvorm en kost geen extra capaciteit.

Activiteit 2 Effectiever straffen via HALT

In 2009 pilot in Heerhugowaard. Op basis hiervan wordt een schatting gemaakt van de uren en kosten van Brijder voor regionale implementatie. Een voorlopige grove schatting voor Heerhugowaard gaat uit van ong. €10.000,- per jaar (omgerekend naar inwonertal is dit ong. 0,02 ct. per inwoner).

Activiteit 3 Nalevingsonderzoek leeftijdsgrenzen voor alcoholverkoop

De kosten voor de uitvoering van het nalevingsonderzoek in 2008 en ondersteuning vanuit STAP bedroegen in totaal € 28.000,- exclusief BTW. Dit is bekostigd vanuit subsidie van de provincie. In het voorliggende programmaplan wordt aanbevolen om het nalevingsonderzoek in 2010 te herhalen zodat gekeken kan worden of de genomen maatregelen effect sorteren. De kosten hiervoor zullen wederom ongeveer € 28.000,- bedragen. Ondersteuning door STAP zal minder nodig zijn. Hiervoor in de plaats kan de steekproef opgehoogd worden zodat betrouwbare resultaten op gemeenteniveau verkregen worden.

Activiteit 4 Regionaal handhavingplan samen met VWA en de politie

In overleg bepalen of VWA en politie dit redden binnen reguliere uren door hier prioriteit aan te geven.

Activiteit 5 Bestuurlijke handhaving door gemeenten zelf met behulp van een horecastappenplan

Alkmaar heeft al een voorbeeld. Zoveel mogelijk binnen reguliere uren uitvoeren. Per gemeente uitzoeken of er extra capaciteit nodig is.

Activiteit 6 Implementeren KVVU en/of Convenant Veilig Uitgaan

Sommige gemeenten hebben dit al. Zoveel mogelijk binnen reguliere uren uitvoeren. Per gemeente uitzoeken of er extra capaciteit nodig is.

Activiteit 7 Alcoholmatiging opnemen in evenementenbeleid

Zoveel mogelijk binnen reguliere uren uitvoeren. Per gemeente uitzoeken of er extra capaciteit nodig is.

Activiteit 8 Onderzoek verbod op alcoholreclame in openbare ruimte

Zoveel mogelijk binnen reguliere uren uitvoeren. Per gemeente uitzoeken of er extra capaciteit nodig is. Eventueel via gezamenlijke externe inhuur.

Activiteit 9 Onderzoek hokken en keten

Zoveel mogelijk binnen reguliere uren uitvoeren. Per gemeente uitzoeken of er extra capaciteit nodig is. Eventueel via gezamenlijke externe inhuur.

Activiteit 10 Discussie (para)commerciële horeca over maatregelen tegen drankmisbruik jongeren en convenant met de (para)commerciële horeca

Zoveel mogelijk binnen reguliere uren uitvoeren. Per gemeente uitzoeken of er extra capaciteit nodig is. Opstellen regionaal model en voorbeeld convenanten opvragen, bv. via Programmabureau Integrale Veiligheid NHN.

Activiteit 11 Discussie met winkeliers over verkoop alcohol onder 16 jaar en reclame en lokaal convenant in samenwerking met de detailhandel

Zoveel mogelijk binnen reguliere uren uitvoeren. Per gemeente uitzoeken of er extra capaciteit nodig is. Opstellen regionaal model en voorbeeld convenanten opvragen, bv. via Programmabureau Integrale Veiligheid NHN.

Activiteit 12 Discussie toelatings- en sluitingstijden horeca

Zoveel mogelijk binnen reguliere uren uitvoeren. Per gemeente uitzoeken of er extra capaciteit nodig is.

(Deel)programma communicatie

Activiteit 1 Opstellen en implementeren van een regionaal communicatieplan

Gezamenlijk oppakken door de verschillende communicatiemedewerkers van de gemeenten in Noord-Kennemerland en zoveel mogelijk binnen reguliere uren uitvoeren. De regionaal ontwikkelde materialen dienen lokaal door de gemeenten zelf geïmplementeerd worden vanuit de reguliere uren. De kosten voor het ontwerpen van een logo, posters/flyers, nieuwsbrieven, een artikelenreeks, het ontwikkelen en beheren van een website en eventueel billboards in de gemeenten zijn begroot op € 75.000,-.

Activiteit 2 Jaarlijks een bijeenkomst over alcoholmatiging onder de jeugd in Noord-Kennemerland

Onderdeel van de € 75.000,- die is begroot voor het communicatieplan.

Projectleiding

De projectleider is afkomstig van de GGD Hollands Noorden. Aangezien deze taak veel inzet vraagt van de GGD die zij niet vanuit haar reguliere uren kan vervullen, wordt een tegemoetkoming in de kosten gevraagd. De inzet wordt geschat op 20 uur per week x 35 werkweken per jaar x 2 jaar = 1400 uur x € 68,75 per uur = € 96.250,- De GGD neemt geregen met een tegemoetkoming in de kosten van € 50.000,-.